

našim kmetovalcem, ako resno hočemo rešiti jih od propada. Zato, domoljubni veljaki, ne zabite na ustanove takih posojilnic. Merodajni krogi ne prezirajte tega pogoja, ako hočete, da bodo nove naredbe koristile ne le mogotcem, velikašem, ampak tudi veliki večini naših ubožanih slovenskih oratarjev.

(Konec prihodnjič.)

Pogozdenje Krasa.

Spisal —εφ.

(Konec.)

3. Naj se pri denarni podpori od strani vlade za pogozdenje goličav ostro na to pazi, da se denar, katerega je obdarovanec dobil, samo za pogozdenje porabi.

Več posestnikov, kateri so gole prostore z drevjem nasadili, je bilo uže od vlade z denarjem obdarovanih. Nekateri taki posestniki so v naglici kakošen pašnik ogradili in nasadili. Priznana jim je bila denarna podpora. Drugo leto niso nadaljevali ali zasadbe popravljali, in sadež se je vidno krčil. Taki ljudje so rekli: „dajte mi zopet podpore, drugače ne bom popravljaj“. In tako so mislili in še mislijo, da jim mora vlada za vsako malenkost denarne podpore dati.

Prigodilo se je tudi, da so zasadbe obdarovanih posestnikov pogorele. Morebiti so ti menili zopet vladne podpore deležni biti! Ni bilo dosti, da so taki posestniki sadike zastonj dobili, svoje prostore sebi nasadili, pa še denarno podporo so prejeli, a denar za druge reči potrosili. Da jim na pogozdenji Krasa ni bilo veliko ležeče, vidimo iz tega, ker so na eni strani pogozdovali, na drugi odgozdovali ali na golo sekali.

Ljudstvo si mora samo pomagati, vlada pa le pripomoči, to je, pota gladiti, kajti, potem se bode storjeno delo bolje cenilo.

Čujemo klic po popotnih učiteljih, kateri bi vladi velike stroške prizadejali, revnemu kmetu pa le malo koristili. Revni kmet ima kmetijo zadolženo, nima živine, še celó orodja ne, da bi si mogel polje obdelati. Pri takih posestnikih je treba vladne pomoči in pa poduka po njenih organih, katere uže ima. Dotični uže obstoječi vladni organi naj bodo v vsakem kraji popotni učitelji našega naroda!*)

4. Na kateri način naj vlada posestnikom na Krasu za pogozdovanje denarne podpore deli? Tukaj veljá pravilo, naj se za malo denarja veliko doseže. Jaz menim, da bi se največ s tem doseglo, ako se dotičnemu posestniku delavci, s katerimi je zasadil Kras, plačajo in to tako dolgo, dokler ni prostor dobro nasajen. Da se pa ume pravilno saditi, bi se morali delavci podučiti. To naj pa uže obstoječi vladni organi v zimskem času storé. Za majhne krajcarje, recimo, da se dotičnemu le stroški povrnejo, bi se enaki poduki vspešno vršili.

Dokler ljudstvo ne bode znalo sadik na Krasu pravilno saditi, tako dolgo ne moremo na vspešno pogozdovanje Krasa misliti. Znano je, da se s pravilnim sajenjem vse, z nepravilnim pa nič ne doseže.

Jaz si tako podučevanje tako le mislim: V zimskem času ob nedeljah naj bi se posestniki ene ali več vasi skupaj s pripomočjo gospodov duhovnov, učiteljev in

*) Res kratka pot poduka bi bila ta, da bi vladni gozdarji in njih pomočniki posestnike podučevali, — al tu se nam vriva tehtno vprašanje: bode te vladne organe tudi volja prevzeti ta posel? Vsaj vemo, kako radi uradniki od sebe odvrčajo, kar ni strikte njihova dolžnost. Vred.

drugih izobraženih mož zbrali na kakem primernem prostoru. Dotični učitelj bi potem zbranim praktično pokazal, kako naj se sadi, da bo prav itd. Tak poduk bi ne trajal dolgo, imel bi pa velik vpljiv. To mi bode vsak, kdor je na Krasu drevje sadil, pritrtil. Jaz sem letošnjo spomlad večje nasadbe na Krasu nadzoroval in zdaj se vidi, da se tam, kjer so delavci bili v sajenji nekoliko podučeni, nasadba boljše obnaša, kakor tam, kjer je bilo treba delavce še le učiti. Tukaj naj toraj vlada pripomore, kajti tako se bode z malim veliko doseglo.

5. Katere sadike so za Kras najboljše in kako naj se sadé?

Skušnja uči, da je za pogozdenje Krasa črni bor najboljša sadika. Če črni bor, 2—3 leta star, pravilno sadiš, boš z nasadbo gotovo zadovoljen. Poleg črnega bora raste tudi beli bor, akacija, jesen, brest, javor, topol itd. (Smreka in hoja morali bi več zavetja in sence imeti). Saditi se pa mora tako:

Ako imaš borovec kam dalje nesti, mu moraš koreninice dobro z mokrim mahom in slamo zadelati, da se ne posušé. Ko prideš na prostor, kjer ga misliš saditi, deni ga v vodo z zemljo namešano. Prireži mu potem z ostrimi škarjami dolge koreninice. Skopaj tako prostorno luknjo, kakoršno skoplješ na svojem vrtu, kedar sadiš malo sadno drevje. Ko je to storjeno, poberi drobno prst in deni jo na dnu v luknjo. Primi zdaj borovec in razprostri mu lepo koreninice po luknji in zasuj jih z ravno tako prstjo. Ko je dosti visoko zasut, dobro pritisni zemljo. Poberi šaro, deni jo okoli njega in glej, da ga nisi pregloboko v zemljo djal. Če imaš večé kamenje pri rokah, mu ga postavi za zavetje, a zmerom na oni kraj, od kodar veš, da burja piha.

Izmed tako vsajenega drevja se ga bode gotovo 50 do 60 od sto prijelo, in trud ni bil zastonj.

Drugo leto popravljaj, to se pravi, nasadi po tistih luknjah, kjer so se borovci posušili, zopet druge in to ponavljaj vsako leto tako dolgo, da je ves prostor dobro nasajen. Pravila, koliko se mora eden od družega saksebi saditi, se na Krasu ne moreš držati, kajti ni povsod zemlje, zato sadi tam, kjer je zemlja.

S temi besedami sem hotel nekoliko k pogozdenju Krasa pripomoči in našo sl. vlado na to vprašanje opozoriti, kajti to vprašanje je ne le iz narodno-gospodarskega, temveč tudi iz političnega stališča silne važnosti. Znano je namreč, da na Krasu stanuje Slovan. Ta Slovan je živ jez proti navalu od italijanskega juga. Zvest je svojemu vladarju in strastno ljubi svojo kamnito domovino; on plačuje visoke davke državi in daje čvrste sinove vojaštvu. Al reven je ta Slovan, zeló reven. Peščeno zemljo pridno obdeluje, pa mu noče rediti in večkrat — strada!

Naj mu toraj pravična vlada pomaga do boljšega gmotnega stanja, da se bode mogel razširjati in nepremagljiv jez proti južnemu sosedu postati. Pomore mu pa s tem, da mu dá dela in zopet dela!

Gospodarske izkušnje.

Špargelj dolgo časa dober ohraniti.

Špargelj se dá veliko dni, pa tudi nekatere tedne prav gotovo dober ohraniti, če ga v kleti (hramu) z vlažnim peskom pokriješ. Predno ga kuhati daš, ga je treba le obrisati in peska očistiti. Ni pa prav, ga v vodi shranjenega imeti.